

Bu sayı ile birlikte Toplum ve Hekim Dergisi'nin çehresinde bizim için önemli bir değişimle karşınızdayız: Dergimizin kapağını yeniledik. Önceki yıl sayfa düzenimizi de değiştirmiştik. Fark edeceğiniz gibi değişiklikleri birden değil, (kendimizi de) alıştırma alıştırma yapıyoruz.

Dergimizin, ilk sayısından (Ocak 1978) günümüze değin içerik olarak üç dönemde değerlendirilebileceğini sizlerle daha önce paylaşmıştık. Bugünden baktığımızda görülüyor ki bu üç dönem, içeriğinin yanı sıra, biçim ve kapaklarıyla da tanımlanabilirmiş. İlk dönem dergimiz daha küçük boyutlu, içerikteki yazılardan bir bölümünün kapakta paylaşıldığı iki renkli zeminden oluşan kapaklar. İkinci dönemde dergi boyutuyla birlikte, doğal olarak kapak da büyüyor ve içerik kapakta yer almaya başlıyor. Bu dönemde zaman zaman sayının ağırlıklı konusunun başlığına kapakta yer verilirken, her birinde mutlaka bir gravür, karikatür ya da tabloya yer verilmiş ve çok renkli basılmış. Ekim 1991'de başlayan üçüncü dönemde kapak rengi beyaz zemin üzerine siyah yazıyla sınırlanırken dergi içeriğinin sayfa sayılarıyla birlikte kapakta yer aldığını görüyoruz. Başlangıçta kapakla makaleler aynı tip kağıda basılırken, daha sonra kapakta karton kullanmışız.

Bu sayımızla birlikte uzun yıllardır aynı kapağı "giyinen" dergimizin "giysisini" –aslında tarzını çok da değiştirmeden- yeniliyor, tazeleniyoruz. Konunun mimarı içimizden biri, arkadaşımız Harun Balcioğlu. Tasarımı ve grafik çalışmasını TTB emekçisi sevgili Sinan Solmaz yaptı. Kendilerine teşekkür borçluyuz. Dergimizin "görsel tazelenmesini" biz beğendik, sizin de beğeneceğinizi umuyoruz.

Yılın ilk sayısını hazırlanırken ülke gündemi, 30 Mart yerel seçim süreciyle nedensellik ilişkisi kurulamayacak düzeyde toz duman içinde. Görünenler ve medya ve sosyal medyaya yansıdığı kadarıyla Hükümetin iki ortağının ilişkileri 11 yılın sonunda bozuldu. Kasım 2002'den Aralık 2013'e kadar ekonomiden çalışma ortamına, siyasetten yargıya, sağlıktan eğitime, üniversite ve dershanelere, polisten askere ülkede hemen her alanda yaptıkları ortak düzenlemelerin ardından büyük bir gü-rültüyle koalisyon çöktü. Deyim yerindeyse birbirlerinin ipliğini pazara çıkarttılar. Çıkartmaya da devam ediyorlar. Onlar aralarında kavga ederken kuvvetler ayrılığının nasıl sonlandırıldığını, yargının bağımsızlığının nasıl ayaklar altına alındığını, poliste, yargıda nasıl kadrolaştırıldığını, hırsızlık ve rüşvetin kabinenin üyelerine kadar ilerlediğini, medyanın nasıl ele geçirildiğini ve bizzat Başbakan tarafından nasıl sansürlendiğini vb. bir çok alanda görmediklerimiz de görünür hale geldi. Son olarak AB'den sorumlu eski bakanın sosyal medyada paylaştıkları da gösterdi ki inançlı, dini bütün olmak hırsızlığa, yolsuzluğa engel değil. Aksine üstünü örtebilmek için kamuflaj malzemesi olarak kullanılabilir. Yolsuzluğun, hırsızlığın ilacının yönetimlerin açık, görünür, denetlenebilir vb. olmasının yanı sıra, buralardakilerin ahlaklı olmasının da oluşunu bir kez daha yaşayarak gördük. Bununla birlikte, tarihin bir defa daha benzer biçimde yaşanmaması için gördüklerimizin nedenlerini sorgulamalı, ortaya koyabilmeliyiz. Onun için de ülkemize ve yaşananlara daha genel bakmayı deneyeceğiz. Ülkede bir kriz hali var. Var da neyin krizi?

Biliyoruz ki kapitalizmde üretim, insanın gereksinimlerinin karşılanması için değil, üretmek içindir. Her ne pahasına olursa olsun üretmek ve artı ürün elde etmek varlık nedeni. Bu nedenle kriz kapitalizmin doğasıdır. Bugünden geçmiş 35 yıla baktığımızda, Türkiye'de de kapitalizmin krizini çözebilmek amacıyla gerçekleştirilen 12 Eylül asker darbesi de Özal Hükümetleri de Erdoğan Hükümetleri de geçici iyilikler yaratsalar da başaramadılar. Çünkü kapitalizmin üst yapı kurumlarının uzun süreli konsolidasyonunu bir türlü sağlayamadılar.

Başbakan Erdoğan 2002-2007 tarihlerinde önce sivil toplumu, onun desteğiyle 2007-2011 tarihlerinde siyasal toplumu ve devleti yeniden yapılandırdı, kurdu. Haziran 2011'in sonrasında da kendince son düzenlemeleri yapıyordu ki olmadı, olmadı. İlk döneminde hem liberaller hem de sermaye ye karşı takındığı tutum, ikinci dönemde değişmeye başladı. Liberalleri dışlarken, burjuvazinin kendi iç mücadelesinde taraf oldu. Bir grup patronu dışlarken, diğer grupla çok özel ilişkiler geliştirdi. Hükümet koalisyonu bozulduktan sonra, burjuvazinin bir grubu koalisyon ortaklarından biriyle, diğeri de ötekiyle yoluna devam etmek istiyor. Ses ve görüntü kayıtları, medya, miting meydanları vb. üzerinden görünür hale gelen mücadelenin aktörleri koalisyonun ortakları olarak görünse de arka-larındaki sermaye gruplarını fark etmemek, mücadelenin esasının onların aralarındaki mücadele olduğunu görmemek olmaz. Bu bulgulardan sonra yeniden yukarıdaki sorumuza dönersek kriz ne cemaat, ne Erdoğan ne de hükümet krizidir. Türkiye'de günümüzde görünür hale gelmiş olan kapitalist devletin krizidir. Doğal olarak kriz sonrası için iki olasılık söz konusu. Ya sistem

kendini onarıp, egemen sınıf-burjuvazi siyasal temsilcilerini yenileyip yoluna devam edecek ya da alternatifinin önü açılacak, "başka bir Türkiye" kurulabilecek.

Başbakan Erdoğan'ın destan yazan polisinin, "Haziran İsyanı" günlerinde, kafasına nişan aldığı gaz mermisinin kapsülünün neden olduğu kafa travması nedeniyle komaya giren 14 yaşındaki Berkin Elvan, devlet şiddetinin hedefi olduktan 269 gün sonra hayata gözlerini yumdu. İstanbul'da yaklaşık üç milyon kişinin katıldığı cenaze töreni bir başka durumu ortaya çıkardı. Haziran isyanında yer almamış, alamamışların da katıldığı bir tören gerçekleşti. Sessiz ancak kitlesel bir başkaldırıya tanık olduk. Başbakan'ın dili kitlendi. Aileye başsağlığı dilemeyi bile fazla buldu. Aksine Berkin'i terörist ilan etti, ailesini miting meydanlarında yuhalattı, cenazeye katılanları suçladı. Bir yandan toplumu kutuplaştırmaya, diğer yandan korku salmaya ve kolluk güçleri aracılığıyla şiddet uygulamaya devam ediyor. Taşlaşmış yüreğini miting meydanlarında çoğaltmaya çalışıyor. Sadece siyasi temsilcisi olduklarının ve kendisinin çıkarı için. Başka hiçbir şey umurunda değil. Öyle ki Berkin'in töreninin yapıldığı günün gecesinde Okmeydanı'ndaki eylemlerde kaynağı henüz bilinmeyen bir kurşun Burakcan Korkmaz'ı yaşamdan kopardı. İkinci ölüm duyulur duyulmaz toplumda hızlı bir tedirginlik yaşandı. Başbakan, ertesi gün mitinglerinde Burakcan'ın ölümünü kutuplaşma aracı yapmak istedi. Ancak hem Burakcan'ın hem de Berkin'in babası gerekli yanıtı verdi. "Her ikisi de bizim çocuğumuz. Acımız ortak." Ülkemizde bugünlerde yaşananlar gösteriyor ki ne devlet şiddeti ne kutuplaştırma girişimleri, ne Erdoğan'a, ne hükümetine, ne de temsilcisi oldukları burjuvaziye son altı yedi yılda yaşadıklarını geri getiremeyecek. Krizin çözümü bir kez daha bizim, yaşayabilmek için

emek-gücünü satmak zorunda olanların ellerinde...

Bir bilgiyi paylaşarak sağlık alanına girelim. DSÖ'ye bağlı Uluslararası Kanseri Araştırmaları Ajansı, dış ortam hava kirliliğinin insanda kansere neden olduğuyla ilgili yeterli kanıtın olduğunu kabul edip, hava kirliliğini Grup I kanserojenler listesine ekledi. Kanseri dışında pek çok hastalığın nedenleri arasında olduğu kabul edilen hava kirliliği kriteri olarak hava tozu miktarının ölçümü yeterli bir göstergedir. DSÖ, 2005 yılında iki farklı büyüklükteki hava tozu için 24 saatlik ve yıllık ortalama sınır değerler belirlemiştir. Buna göre, PM₁₀ için yıllık ortalama değer 20µg/m³, günlük ortalama değer 50µg/m³ ve PM_{2.5} için yıllık ortalama değer 10µg/m³, günlük ortalama değer 25µg/m³'ü geçmemelidir. Bu değerlerin üzeri hava kirliliği olarak kabul ediliyor. Üretim süreçlerinde sanayinin doğaya ve insana zararını önlemek için yapılması gerekenlerin birer maliyet unsuru kabul edildiği ve artışa neden olmaması için uzak durulduğu kapitalizmde, özellikle kriz dönemlerinde söz konusu maliyet patronlar için daha da yaşamsal hale geldiğinden doğayı ve insanı umursamazlık daha da artıyor. Sürekliliği ve doğruluğu konusunda sıkıntılar olsa da Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından birçok şehirde gerçekleştirilen ve web sayfasında sunulan verilerin izleyicisi olup sürece müdahil olabilmek bu dönemlerde daha da önemli hale geliyor.

Sağlıkta Dönüşüm can almaya devam ediyor. Hasta ve hasta yakınlarının şiddeti, baskısı sağlık emekçilerinin doğrudan ve dolaylı yaralanma ve ölümlerini getirirken, sağlık hizmetine ulaşamama da çocuklarımıza, yurttaşımıza zamansız ve engellenebilir ölüm getirmeye devam ediyor. Sağlık Bakanlığı, sözünü ettiğimiz krizin çözümü için üst yapının yeniden yapılanması kapsamında Hükümet'in gerçekleştirdiği sağlık reformu-sağlıkta reform

kapsamında sağlık hizmetlerinin örgütlenmesinde kırsalı tümüyle görmezden gelen modelini kurdu. Şubat 2014'de, Van'ın Gürpınar İlçesi Yalınca Köyü Çeli Mezrası'nda yaşayan üç yaşındaki Muharrem Taş hastalandığında kar yağışı nedeniyle köy yolu kapalı olduğundan sağlık hizmetlerine ulaşamadı, hastalandığı günün gecesini öldürdü. Sağlık Bakanlığının bu tür durumlar için kiralama yoluyla kurduğu, övüne övüne bitiremediği hava ambulans sistemi Muharrem Taş için kullanılmadı. Muharrem ölümüne terk edildi. Olaydan haftalar sonra Sağlık Bakanı Dr. Mehmet Müezzinoğlu'nun seçim gezisine ambulans helikopterle gittiğinin fotoğraflarını basında gördük. Tahmin edileceği üzere sudan gerekçelerle geçiştirilmeye çalışıldı, yüzü bile kızarmadı ne Sağlık Bakanının ne de Başbakan'ın. Unutmayacağız...

Sağlıkta Dönüşüm sağlık emekçilerini köleleştirmeye (angaryaya) mahkûm etmek istiyor. Bununla birlikte, ne güzel ki direnişler de örgütleniyor. Kazanımlarla sonuçlanıyor. İzmir ve İstanbul'dan asistan arkadaşlarımız direniş ve kazanmanın güzel örneklerini bize yaşattılar. Hemen her şeyin kötüye gittiğinin algısının yoğunlaştığı şu günlerde umutsuzluğa derman oldular. Umut, ışık oldular. Görünen o ki yakın dönemde sağlık emekçilerinin isyanı daha da büyüyecek.

Bu yıl ilk dosyamız ve sayımız "Eşitlik ve Sağlık" başlığını taşıyor. Onur Hamzaoğlu ve Hakan Tüzün hazırladı. Arkadaşlarımıza teşekkür ediyoruz. Dergimizin önümüzdeki sayıları için açlık grevleri, Sağlıkta Dönüşüm'ün bulaşıcı hastalıklara etkisi, cinsel yönelimler, çalışma biçimleri, memnuniyet, ara emek-gücü ve spor konularındaki dosya hazırlıklarımız da devam ediyor. Tabii ki her bir konunun sağlıklı ilişkisini de kurarak. Sevgi ve dostlukla...